RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak C-334/92 *

I — De feiten en de toepasselijke bepalingen

A — *De toepasselijke bepalingen*

1. *Het gemeenschapsrecht*

Richtlijn 80/987/EEG van de Raad van 20 oktober 1980 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten inzake de bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever (PB 1980, L 283, blz. 23; hierna: „richtlijn 80/987"), verplicht de Lid-Staten een orgaan in het leven te roepen dat werknemers bij insolventie van hun werkgever de honorering van onvervulde aanspraken garandeert.

Artikel 1, lid 1, van de richtlijn bepaalt:

„Deze richtlijn is van toepassing op uit arbeidsovereenkomsten of arbeidsverhoudingen voortvloeiende aanspraken van werknemers tegenover werkgevers die in staat van insolventie in de zin van artikel 2, lid 1, verkeren."

Artikel 1, lid 2, vervolgt:

„De Lid-Staten kunnen bij wijze van uitzondering de aanspraken van bepaalde categorieën werknemers van de werkingssfeer van deze richtlijn uitsluiten op grond van de bijzondere aard van de arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding van de werknemers of op grond van het bestaan van andere waarborgen die de werknemers een zelfde mate van bescherming bieden als deze richtlijn.

De lijst van de in de eerste alinea bedoelde categorieën werknemers gaat in de bijlage."

Op grond van deze bepaling heeft het Koninkrijk Spanje verzocht huispersoneel van de werkingssfeer van de richtlijn uit te sluiten. Die uitsluiting staat vermeld in punt I van de bijlage bij richtlijn 80/987/EEG, zoals gewijzigd bij richtlijn 87/164/EEG van 2 maart 1987 (PB 1987, L 66, blz. 11; hierna: „wijzigingsrichtlijn").

Artikel 2, lid 2, van richtlijn 80/987 bepaalt:

„Deze richtlijn doet geen afbreuk aan het nationale recht met betrekking tot de definitie van de termen ‚werknemer' (...)"

2. *Het nationale recht*

Bij artikel 33 van de Spaanse wet nr. 8/80 van 10 maart 1980 inzake het statuut van de

* Procestaal: Spaans.

werknemers („Estatuto de los Trabajadores"; hierna: „werknemersstatuut") is het Fondo de Garantía Salarial ingesteld.

Ingevolge genoemde bepaling dient dit waarborgfonds ervoor te zorgen, dat in geval van insolventie, uitstel van betaling, faillissement en liquidatie de onvervulde loonaanspraken van de werknemers worden gehonoreerd.

Het werknemersstatuut is luidens artikel 1, lid 1, van toepassing op

„werknemers die vrijwillig en tegen betaling diensten verrichten voor rekening van een ander, in het kader van de organisatie en onder leiding van een derde, natuurlijke of rechtspersoon, aangeduid als werkgever of ondernemer".

Ingevolge artikel 1, lid 3, sub c, zijn evenwel van de werkingssfeer van het werknemersstatuut uitgesloten

„de werkzaamheden van degenen die binnen een onderneming die de rechtsvorm van een vennootschap heeft, louter de functie van commissaris of bestuurder vervullen, mits die werkzaamheden beperkt blijven tot de uitoefening van aan een dergelijke functie inherente taken".

Artikel 2, lid 1, sub a, van het werknemersstatuut noemt vervolgens enkele arbeidsverhoudingen van bijzondere aard, waarvoor ingevolge artikel 2a van de aanvullende bepalingen een speciale regeling moet worden vastgesteld, waaronder die van het hoger leidinggevend personeel dat niet onder artikel 1, lid 3, sub c, valt.

Artikel 3 van het ter uitvoering van artikel 2, lid 1, sub a, van het werknemersstatuut vastgestelde koninklijk besluit nr. 1382/85 van 1 augustus 1985 ten slotte bepaalt, dat de op de arbeidsverhouding van hoger leidinggevend personeel betrekking hebbende rechten en verplichtingen worden beheerst door de wil van partijen, met dien verstande dat de bepalingen van genoemd besluit en de overige toepasselijke bepalingen in acht moeten worden genomen. De overige bepalingen van het commune arbeidsrecht, daaronder begrepen die van het werknemersstatuut, zijn slechts van toepassing indien het besluit uitdrukkelijk ernaar verwijst of indien zulks in de overeenkomst specifiek is bepaald.

Artikel 15 van het koninklijk besluit, waarin de door hoger leidinggevend personeel genoten waarborgen worden genoemd, verwijst naar de artikelen 27, lid 2, 29 en 32 van het werknemersstatuut, maar niet naar artikel 33 ervan.

B — *Het voor de nationale rechter aanhangig geding*

T. Wagner Miret, verzoeker in het hoofdgeding (hierna: „verzoeker"), die binnen de onderneming CEP Catalana SA een hoge leidinggevende functie bekleedde, werd ontslagen in het kader van een op 24 november 1989 door het hoofd van de territoriale dienst voor de arbeid van de autonome gemeenschap Catalonië goedgekeurde reorganisatieprocedure.

Bij vonnis van de Juzgado de lo Social n° 9 de Barcelona van 9 november 1990 werd de onderneming CEP Catalana SA insolvent verklaard naar aanleiding van een tegen haar ingestelde vordering tot schadeloosstelling wegens bovenbedoeld ontslag. Die schadeloosstelling is in casu niet in geding.

Verzoeker stelde daarop bij de Juzgado de lo Social n° 27 de Barcelona een vordering in tot betaling van zijn onvervulde loonaanspraken over de maanden oktober en november 1989 alsmede van een naar evenredigheid vastgestelde ontslagvergoeding. Het ging om een bedrag van in totaal 434 880 PTA.

Bij vonnis van 18 december 1991 wees de Juzgado de lo Social n° 27 de Barcelona verzoekers vordering af.

Daarop stelde verzoeker beroep in bij het Tribunal Superior de Justicia de Cataluña.

C — *De prejudiciële vragen*

De vraag, of hoger leidinggevend personeel in aanmerking komt voor toepassing van de Spaanse wettelijke bepalingen die werknemers beschermen tegen insolventie van hun werkgever, is in het Spaanse recht omstreden. Artikel 15 van koninklijk besluit nr. 1382/85, waarin de door deze categorie van werknemers genoten waarborgen worden genoemd, verwijst namelijk niet naar artikel 33 van het werknemersstatuut.

Van oordeel, dat deze vraag moet worden opgelost in het licht van het gemeenschapsrecht, heeft het Tribunal Superior de Justicia de Cataluña bij beschikking van 31 juli 1992, ingekomen bij het Hof op 4 augustus daaraanvolgend, besloten de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag de navolgende prejudiciële vragen voor te leggen:

„1) Is richtlijn 80/987/EEG van 20 oktober 1980 van toepassing op alle werknemers, met uitzondering van die welke in de bijlage bij die richtlijn (zie richtlijn 87/164/EEG van 11 maart 1987) van de werkingssfeer ervan zijn uitgesloten?

2) Kan hoger leidinggevend personeel, ofschoon Spanje deze categorie van werknemers in de bijlage bij richtlijn 87/164/EEG van 11 maart 1987 — die in verband met de toetreding van Spanje tot de Gemeenschap de oorspronkelijke bijlage heeft aangevuld — niet met zoveel woorden heeft uitgezonderd, niettemin van de algemene toepassing van de in richtlijn 80/987/EEG voorziene waarborgen worden uitgesloten?

3) Zo de in richtlijn 80/987/EEG bedoelde waarborgen van toepassing blijken te zijn op hoger leidinggevend personeel in Spanje, moet de concrete toepassing daarvan dan worden verzekerd door het orgaan dat daartoe voor de overige werknemers is aangewezen (Fondo de Garantía Salarial), of moet daaraan gestalte worden gegeven via een rechtstreeks op de staat rustende verplichting tot schadeloosstelling?"

Blijkens de verwijzingsbeschikking heeft het Tribunal Supremo geoordeeld, dat richtlijn 80/987 niet op hoger leidinggevend personeel van toepassing is. Het Tribunal Superior de Justicia de Cataluña deelt deze opvatting niet.

II — De procedure voor het Hof

Overeenkomstig artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen

ingediend door verzoeker, vertegenwoordigd door F. Varela Castro, advocaat te Brussel, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door K. Banks en B. Rodríguez Galindo, leden van haar juridische dienst, als gemachtigden.

Bij beschikking van 17 mei 1993 heeft het Hof overeenkomstig artikel 95, leden 1 en 2, van het Reglement voor de procesvoering besloten de zaak naar de Vijfde kamer te verwijzen.

III — Samenvatting van de bij het Hof ingediende opmerkingen

A — *De eerste vraag*

Verzoeker vraagt het Hof de eerste vraag aldus te beantwoorden, dat richtlijn 80/987/EEG „van toepassing is op alle werknemers, met uitzondering van die welke door richtlijn 87/164/EEG van 11 maart 1987 van de werkingssfeer ervan zijn uitgesloten".

Om te bepalen, of bepaalde werknemers in aanmerking komen voor de in de richtlijn voorziene bescherming, moeten volgens de *Commissie* twee vragen worden beantwoord.

In de eerste plaats dient de nationale rechter zich overeenkomstig artikel 2, lid 2, van richtlijn 80/987 af te vragen, of de betrokken werknemers zijn te beschouwen als werknemers in de zin van het nationale recht.

Indien het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, moet vervolgens worden nagegaan, of de betrokken werknemers niet overeenkomstig artikel 1, lid 2, van de richtlijn van de werkingssfeer ervan zijn uitgesloten.

De Commissie geeft dan ook in overweging op de eerste vraag te antwoorden, dat „richtlijn 80/987/EEG aldus moet worden uitgelegd, dat haar bepalingen van toepassing zijn op alle categorieën van werknemers die in het nationale recht van de betrokken Lid-Staat als zodanig zijn gedefinieerd, met uitzondering van die welke in haar bijlage worden genoemd".

B — *De tweede vraag*

Verzoeker vraagt het Hof de tweede vraag aldus te beantwoorden, dat hoger leidinggevend personeel niet van de toepassing van de in richtlijn 80/987/EEG voorziene waarborgen is uitgesloten.

De *Commissie* geeft het Hof in overweging op de tweede vraag te antwoorden, dat „voor zover hoger leidinggevend personeel naar nationaal recht de hoedanigheid van werknemer heeft, een Lid-Staat deze categorie van werknemers niet van de werkingssfeer van richtlijn 80/987/EEG, zoals gewijzigd bij richtlijn 87/164/EEG, kan uitsluiten, wanneer zij niet wordt genoemd in de bijlage bij de richtlijn".

Volgens de Commissie heeft hoger leidinggevend personeel de hoedanigheid van werknemer in de zin van de Spaanse wet. Deze categorie van werknemers beantwoordt immers aan de in artikel 1, lid 1, van het werknemersstatuut gegeven definitie en wordt genoemd in artikel 2 van dat statuut,

getiteld: „Arbeidsverhoudingen van bijzondere aard". Een uitzondering moet evenwel worden gemaakt voor hoger leidinggevend personeel dat tevens de hoedanigheid van commissaris of bestuurder in de zin van artikel 1, lid 3, sub c, van het werknemersstatuut heeft.

De Commissie merkt verder op, dat hoger leidinggevend personeel niet wordt genoemd in de bijlage bij de wijzigingsrichtlijn en dus niet door Spanje van de werkingssfeer van de richtlijn is uitgesloten.

De Commissie concludeert dan ook, dat in casu hoger leidinggevend personeel niet van de werkingssfeer van de richtlijn is uitgesloten.

C — *De derde vraag*

Verzoeker vraagt het Hof op de derde vraag te antwoorden, dat „het Spaanse Fondo de Garantía Salarial hoger leidinggevend personeel bij insolventie van de werkgever de in richtlijn 80/987/EEG bedoelde waarborgen moet bieden, en dat deze bescherming niet enkel het loon geldt, doch de in artikel 33 van het werknemersstatuut bepaalde draagwijdte heeft".

De vraag, of de geboden bescherming zich uitstrekt tot alle schulden die de werkgever jegens de werknemer heeft, dan wel of zij enkel betrekking heeft op het loon, is namelijk in het Spaanse recht omstreden.

De *Commissie* is van oordeel, dat waar bij de Spaanse wet een orgaan is ingesteld om uitvoering te geven aan de richtlijn, het in beginsel aan dit orgaan is om de onvervulde aanspraken van hoger leidinggevend personeel te honoreren.

Zij merkt in dit verband op, dat de Spaanse wettelijke bepalingen niet door alle Spaanse rechters op dezelfde wijze worden uitgelegd. Mocht de Spaanse rechter na onderzoek van de situatie tot de conclusie komen, dat het bij artikel 33 van de Spaanse wet ingestelde fonds, gelet op de wijze waarop het functioneert, is georganiseerd en wordt gefinancierd, niet tot taak heeft bedoelde aanspraken te honoreren, dan zou de situatie vergelijkbaar zijn met die van het arrest van 19 november 1991 (gevoegde zaken C-6/90 en C-9/90, Francovich e. a., Jurispr. 1991, blz. I-5337). De Spaanse Staat zou dan kunnen worden verplicht de belanghebbenden schadeloos te stellen, daar hij niet de maatregelen heeft getroffen die nodig zijn om uitvoering te geven aan de richtlijn.

De Commissie geeft het Hof dan ook in overweging de derde vraag aldus te beantwoorden, dat „de toepassing van de in richtlijn 80/987/EEG voorziene waarborgen ten aanzien van hoger leidinggevend personeel van ondernemingen dat door de nationale wetgeving ten onrechte van die toepassing is uitgesloten, in beginsel een taak is van het orgaan dat daartoe gewoonlijk voor de overige werknemers is aangewezen".

IV — Antwoord op de vraag van het Hof

De Commissie is van mening, dat

„de toepassing van de door richtlijn 80/987/EEG voorziene waarborgen ten aanzien van hoger leidinggevend personeel van

ondernemingen dat door de nationale wetgeving ten onrechte van die toepassing is uitgesloten, in beginsel een taak is van het orgaan dat daartoe gewoonlijk voor de overige werknemers is aangewezen".

Het Hof heeft de Commissie verzocht haar standpunt in het licht van de bewoordingen van genoemde richtlijn te rechtvaardigen.

De Commissie heeft geantwoord, dat zo de nationale rechter van oordeel is, dat de nationale wettelijke regeling aldus kan worden uitgelegd, dat het waarborgfonds, gezien de wijze waarop het functioneert, is georganiseerd en wordt gefinancierd, in staat is de honorering van de gewaarborgde aanspraken van hoger leidinggevend personeel te verzekeren, er geen reden is de staat tot schadeloosstelling te verplichten. In dat geval moet gebruik worden gemaakt van het normale waarborgmechanisme. De staat zou enkel tot schadeloosstelling gehouden zijn, indien het bij de nationale wettelijke regeling ingestelde orgaan niet kan worden geacht te voldoen aan de vereisten van de richtlijn.

R. Joliet

rechter-rapporteur